

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1110808/6

בבית הדין הרבני האזורי רחובות

לפני כבוד הדיינים:

הרב ציון אשכנזי – אב"ד, הרב אליהו עמאר, הרב שמואל דומב

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אריאל וינדר)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שרלי פז)

הנדון: המשך הטלת סנקציות על אשה המסרבת לקבל גיטה ועיתויין

החלטה

לפנינו בקשת המבקש כדלקמן:

כב' בית הדין מתבקש להרחיב את הסנקציות שהוטלו על האישה ולהחליט כדלקמן:

1. להטיל על האישה מאסר כאמור בהוראות סעיף 3 א' לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה – 1995.
2. לאפשר לבעל לפרסם ברבים, את שמה ותמונתה של האישה ואת דבר סירובה לקבל גט על אף החלטות בית הדין הרבני וכל הערכאות השיפוטיות שדנו בתיק, לרבות בית הדין הרבני הגדול, נשיא ביהד"ר הגדול ובג"צ.
3. לחייב את האישה בפיצוי כספי יומי לבעל, כך שכל יום שלא תקבל את גיטה היא תשלם לבעל פיצוי כספי כפי שיקבע על ידי בית הדין.
4. בנוסף לאמור, הגיש הבעל תביעה נוספת בה הבעל עותר להטלת סנקציות על אימה של המשיבה התומכת בבתה ומעודדת אותה לעגן את הבעל.

מאידך, לפנינו תגובת ב"כ המשיבה, כי אין להטיל עליה סנקציות נוספות מחמת שלשה נימוקים:

- א. כי אין האשה סרבנית גט כיון שמוכנה להתגרש לאחר שבית הדין יכריע שמגיע לה את כתובתה ולאחר שיסתיים הדיון הרכושי בבית המשפט.
- ב. בית הדין טרם מיצה את ההליך האכיפתי הפחות חריף, שכן מזמן שנכנסו צווי ההגבלה הקודמים לתוקף, חלפו רק כחודשיים.
- ג. אין להטיל עונש מאסר או קנס על אשה מעגנת כי זה עונש שמיועד רק לגבר מעגן ולא לאשה מעגנת.
- ד. כמו כן, מבקש ב"כ האשה להציג בפני בית הדין "ראיות חדשות" מהם יוכח כי יש לשנות את החלטת בית הדין שהגט יסודר ראשון ואחר כך ידון ענין הכתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נעיר כבר עתה, כי ב"כ המבקשת לא טרח לפתוח תיק לסתירת דין כנדרש. כמו כן, גם בבקשתו לא טרח ב"כ המבקשת לנמק מה הן ה"ראיות" שעשויות לשנות את החלטת בית הדין החלוטה גם לא צירף מסמך כל שהוא. לפיכך, אינו להידרש כלל לטענה זו.

על תגובת ב"כ המשיבה הגיב ב"כ המבקש:

- א. האשה לא העלתה טענה של ממש להימנע מהטלת הסנקציות הנוספות המבוקשות.
- ב. תגובתה של האשה מקוממת, שכן אין רצונה בדחיית הגט אלא להשתמש בגט ככלי למיקוח ולסחוט מן האיש דברים שאינם מגיעים לה על פי הדין.
- ג. ההכרעה שהגט יסודר קודם הכתובה הוכרעה בהחלטת בית הדין, שנהייתה לחלוטה. ערעור לבית הדין הגדול נדחה ואף עתירה לבג"ץ בנדון נדחתה. הסנקציות אושרו גם ע"י כב' נשיא בית הדין הרבני הגדול. ואילו האשה מצידה מזלזלת בכל ההחלטות של כל הערכאות השיפוטיות, ונשארה עומדת בסרבנותה ודורשת לקבל קודם את כתובתה ולסיים את הליך הרכוש בבית המשפט ורק לאחר מכן תסכים לקבל את הגט.
- ד. תגובתה של האשה מוכיחה, שהסנקציות שהוטלו עליה בעבר לא הועילו דבר, ואין כל טעם להמתין.
- ה. עוד תמה ב"כ האיש, האם לא די בשלש ורבע שנים של עיגון לאחר שלשה ימי נישואין שבהם גם לא התקיימו יחסי אישות מעולם.

החלטות אלו אושרו ע"פ החלטת כב' נשיא בית הדין הרבני הגדול, לאחר שערך לצדדים שימוע בפניו.

הבקשה שלפנינו והשתלשלות החלטות בית הדין

ביום י"ט באדר א התשע"ט (24/02/2019) הוציא בית דיננו פסק דין ארוך מופרט בו קיבל את תביעת האישה להתגרש ודחה את טענת האישה לדחות את סידור הגט עד להשלמת כל הדיונים בעניין הכתובה וקבע כי: "הצדדים חייבים להתגרש מיידית ויפה שעה אחת קודם", והוסיף כי על פי ההלכה ברור כי ניתן במקרה זה לכפות את הצדדים על מתן הגט. אך האישה מאז ועד נכון להיום, על אף אין ספור דיונים והחלטות בנדון, עומדת בעיקשות בלתי מובנת בסרבנותה.

כאמור, לאחר העיון בבקשה ובתגובות ולאחר העיון בטענות האשה שנטענו בדיון ביום 23/9/19 ובתגובותיה של האשה לבקשה הנוכחית, נתן בית הדין החלטה ביום 13/05/2020 בעניין הסנקציות הנוספות. בצמוד לכך, באותה החלטה, קבע בית מועד לדיון בעניין ליום 21/5/20 בתקווה להצליח להביא את המשיבה להסכמה ולייתר את הצורך במתן הקנסות. בהתאם לכך הוציא בית הדין בתאריך 17/05/2020 החלטה, בה כתב בין השאר, כדלהלן (ההדגשות אינן במקור):

"בהחלטה מיום י"ט באייר התש"פ (13.5.2020) קבע בית הדין קנסות כנגד המשיבה בגין בזיון החלטות בית הדין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובית הדין קבע מועד לדיון בין השאר גם בעניין זה ליום 21.5.2020 בתקוה להצליח להביא את המשיבה להסכמה ולייתר את הצורך במתן הקנסות.

לאור העובדה שהדיון נקבע ליום חמישי הקרוב בא עלינו לטובה, ועל מנת לייצר אווירה טובה לקראת הדיון, מחליט בית הדין להקפיא את ההחלטה הנ"ל עד לדיון זה ויפיעו כשהם מיוצגים ע"י באי כחם.

ביום 21/5/20 התקיים דיון בעניין. בדיון זה בקש ב"כ האשה מבית הדין לבטל את ההחלטה לקנסות היות שלדעתו לא התקיים דיון בעניין הקנסות עובר להחלטה כנדרש על פי החוק. על אף שההחלטה הוקפאה לצורך יצירת אווירה טובה, ביקש ב"כ האשה לבטל את ההחלטה ולקיים דיון בו ישמיע טענותיו בעניין ורק לאחר מכן יחליט בית הדין.

למרות שבית הדין סבר שההחלטה ניתנה כחוק, כי התקיים דיון בעניין כל הסנקציות הקיימות בחוק ביום 23/9/19 ולמחרת ביום 24/9/19, ולמרות שטענות האשה הוצגו בכתב לפני בית הדין עובר להחלטה, בכל זאת, נענה בית הדין לבקשת ב"כ האשה (ובהסכמת ב"כ האיש – על אף התנגדותו העקרונית/משפטית לדבר, נענה לבקשת בית הדין) לפנים משורת הדין, כדי לייצר אווירה חיובית וגם כדי למנוע פולמוס מיותר האם נפל פגם פרוצדוראלי בהחלטה, וביום 21/05/2020 נתן ביה"ד החלטתו כדלהלן:

"לאור בקשת ב"כ האשה בדיון היום לבטל את ההחלטה שניתנה על ידינו ביום 13/05/20 בענין חיוב האשה בקנסות ובסנקציות נוספות ומבקש לקיים דיון בענין בו ישמיע טענותיו קודם מתן החלטה בענין, וזאת למרות הדיון שהתקיים בענין הסנקציות בעבר, ולמרות העובדה שהחלטה זו כבר הוקפאה בהחלטה קודמת, ולמרות שטענותיו הוצגו בכתב ולמרות הטענות שנטענו בדיון היום.

ב"כ האיש הביע את הסכמתו למבוקש.

לאור האמור, בית הדין נעתר למבוקש ומבטל החלטה זו וקובע מועד לדיון בענין ליום רביעי 27/5/20 בשעה 9:30. בית הדין ישמע את טיעוני הצדדים בענין בלב שלם ונפש חפצה, ולאחר מכן יכריע בענין.

בנוסף, מזמין בית הדין את צד האשה לבד ליום א' 24/5/20 בשעה 9:00 לצורך מו"מ בנסיון נוסף להביא את האשה להסכמה לסיים עניין זה ללא צורך במתן סנקציות נוספות."

הדיון שנקבע ליום 27/5/20 נדחה לבקשת ב"כ האשה ליום 31/05/20.

ונציין את טענות האשה ובא כחה, כדלהלן:

ביום 24/9/19 טען ב"כ האשה (שורה 57 והלאה לפרוטוקול הדיון):

"הטענה המרכזית שלי לעניין צווי ההגבלה, אני סבור שביה"ד צריך לנקוט במידת החסד והרחמים כלפי האשה בעניין הזה במיוחד כשאנחנו נמצאים בערב ראש השנה ויו"כ, נכון שביה"ד התרשם מהקשיים של האשה ונוכח לדברים שלא רואים אותם בשגרה, יחד עם זאת מדובר בבחורה צעירה מאד שאין לה רכוש ואין לה שום דבר ששייך לה, הדבר היחידי שיש לה זה מקום העבודה שלה בו היא משתכרת מינימום וחשבון משותף יחד עם הבעל, אחרי כל התלאות אנחנו נמצאים בדיון הראשון מאז פסק הדין ואני סבור שלפני שמטילים הגבלות צריך לעשות את כל המאמצים וללכת לפנים משורת הדין ע"מ שתקויים החלטת ביה"ד בהסכמה מלאה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד: עד שהאשה תרצה לקבל מה שהיא דורשת מבעלה שלא כדין? כמה שנים הוא צריך לחכות בשביל זה?

ב"כ האשה: אני יודע שעל סמך מה שביה"ד ראה עד היום ביה"ד משוכנע שכוונתיה של האשה לא ישתנו עד אחרי החגים, אבל אני חושב שלתת לבחורה צעירה צווי הגבלה וזה דבר שעלול להכביד את ליבה עוד יותר, ולכן אני מבקש לנהוג כלפיה במידת החסד והרחמים, ולתת לה עוד שהות קצרה."

בדיון ביום 21/5/20 התברר פעם נוספת כי למרות הסנקציות שהוטלו נגדה ולמרות הרחבתן ולמרות הקפאתן (לשם יצירת אוירה טובה) עדיין עומדת האשה כסלע איתן בסירובה המוחלט לקבל גט ולשחרר את בעלה רק לפי תנאיה ותכתיביה כדלהלן (שורה 3 לפרוטוקול הדיון והלאה):

"ביה"ד לאשה: ראית את החלטת ביה"ד האחרונה שהקפאנו בשביל לקיים את הדיון באווירה טובה ונעימה, אנחנו רוצים להגיע לתוצאה שצריך להגיע אליה כבר מזמן בדרך נעימה, אפשר לסדר גט היום?

האשה: היום לא.

ביה"ד: למה?

האשה: הסברתי כמה פעמים, אני צריכה לחזור על עצמי שוב ושוב?? אחזור על עצמי, נכון שרציתי שלו"ב אבל אחרי שהגעתי לנשיא ביה"ד הגדול בירושלים והוא הסביר לי שוב ושוב שלא יהיה שלום, ובין הדיונים הגעתי לביהמ"ש, ואחרי מה ששמעתי השתכנעתי סופית שלא יהיה שלו"ב, אבל יש את העניין הזה שאין פה ילדים וזה מקרה חריג ואני לא אראה אותו יותר ולכן צריך לגמור הכל. בעדה שלנו גומרים הכל קודם.

ועוד בדיון הנ"ל פנה בית הדין לאשה:

ביה"ד: לאור מה שביה"ד הבהיר לך שא"א לקשור אחד בשני ולאור זאת שזה עבר את כל הערכאות והכל נדחה, אני שואל אותך למה שביה"ד לא יחייב אותך בכל הקנסות שכתבנו בהחלטה שמוקפאת? ובכוונה כתבנו את זה כדי שתדעי על מה אני מדבר.

על כך השיבה האשה:

האשה: אני חושבת הסברתי את עצמי, ביום שאני מתגרשת ממנו ומתחילה בדיונים איתו איך אני אראה בעדה שלי? איך אני אציג את עצמי? מהדיון הראשון אני אמרתי את זה...

...ביה"ד: ...עכשיו העלית עוד נקודה שאת לא תיראי טוב מבחינה עדתית, איזה עדה את? ומה הבעיה?

האשה: תימנית, אחרי שאין ילדים, ומתגרשים צריך לגמור הכל, ואני לא צריכה להתדיין איתו אחרי הגט, זה יעשה לי לא טוב."

כל זאת, למרות שבית הדין בא לקראת האשה ככל שניתן, בהבטחה לקיום דיונים מהירים וצפופים בענין הכתובה, ולמרות שהאיש הסכים לבוא לקראת האשה (לבקשת בית הדין) ולוותר על הדיון בהוצאות משפט (נוספות לאלה שחויבה בעבר), וכן למרות הצהרתו של הבעל כי ישלם כל מה שיפסק בבית המשפט בעניין הרכושי ובבית הדין בעניין הכתובה והפיצוי, למרות כל זאת, האשה לא זזה כחוט השערה מסירובה להתגרש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יודגש, כי אין צורך להזכיר את העומס הרב המוטל על כתפי בית הדין בכל השנה ובמיוחד בעת הזו (לאחר התפרצותה של מגיפת הקרוונה), למרות זאת קיים בית הדין 3 דיונים צפופים, על פני שעות רבות, חלקם כדיונים וחלקם למו"מ ולשכנע את האשה להסיר עקשנותה, אך לשווא! אין שום שינוי אמיתי וכפי הנראה, למרות שגם האשה ניזוקה מעיכוב הגירושין, היא מעדיפה לסבול ולכבול את עצמה לקשר נישואין חסר תוחלת, העיקר שהבעל יפגע ויעוגן. בדומה למשל על מי שמוכן שיוציאו לו עין אחת ובלבד שלשונאו יוציאו שני עיניים. לפיכך לצערנו ברור לבית הדין, כי אין מנוס ואין מוצא אחר אלא במתן החלטה להרחבת הסנקציות כדלהלן.

גם בדיון שהתקיים ביום 31/5/20 בית הדין שוב ניסה לשכנע את האשה להסכים למתן גט וחזר ואפשר לה להסביר לבית הדין מדוע לא יטיל עליה הסנקציות בגין סרבנותה למתן גט, כפי שהורה לה בית הדין בהחלטותיו, אך האשה וב"כ שבו וטענו את אותן הטענות שכבר העלו בעבר ללא מתן כל טענה וטעם חדש בעניין. טענות אלו נבחנו על ידינו כבר בהחלטה מיום 13/5/20. טענות ב"כ האשה ידונו להלן.

המסגרת ההלכתית

המקרה שלפנינו הינו אחד ממקרי העגינות הקשים ביותר שפגש בית הדין.

המדובר, בזוג צעירים, האשה בשנות העשרים לחייה והאיש בשנות השלושים המתקדמות לחייו. הצדדים נקשרו זה לזו בנישואין כדמו"י. אך כבר בליל כלולותיהם החלה מריבה קשה. ונישואיהם לא החזיקו אפילו את ימי ה"שבע ברכות" ולאחר שלושה ימים של מריבות וקטטות, הצדדים נפרדו זה מזו. מאז אין כל קשר בין הצדדים, והם נפגשים רק בשדות המלחמה המשפטיים, בערכאות השונות. יצוין עוד, כי הצדדים לא קיימו יחסי אישות מלאים מעולם. ולאחר דיונים מקיפים בענין קבע בית הדין כי תביעת האשה לשלום בית אינה כנה, ונתבעה בחוסר תום לב רק כדי לעגן את המבקש ולהכריחו להיכנע לתכתיביה ודרישותיה בעניינים הכספיים.

בפסק הדין שניתן על ידינו ביום י"ט באדר תשע"ט (24/02/2019), אשר צוין לעיל, הפרוש על פני 35 עמודים, הארכנו בביאור העילות לחיוב הגט. כמו כן, בית הדין הכריע כיצד יהיה הסדר הדיוני של ההליך בין הצדדים – גט קודם ואחר כך השלמת הדיון בכתובה. שאלה זו הייתה אחת הנקודות המרכזיות והעיקריות בפסק דין זה, לצד ההכרעה בסוגית חיוב הגט.

בענין זה קבע בית הדין (בעמוד 34) כדלהלן:

"אין בשום פנים ואופן לקבל את טענת ב"כ האשה כי יש להמתין עם החלטה בענין עד להשלמת כל הדיונים בענין הכתובה, ובפרט, שהבעל עדין לא נחקר על ידו.

ראשית, טענות הצדדים נערכו היטב ובאריכות בכתבי טענותיהם, וחזרו ונשמעו באריכות בדיונים בפני בית הדין. ולפי הטענות הברורות שיש לפנינו היום ולפי הנתונים שהתבררו כבר בשלב זה של הדיונים, בוודאי יש לחייב את הצדדים להתגרש מיידית. זוהי גם בלי ספק טובתם של שני הצדדים, לשחרר את עצמם מכבלי העיגון ולקנות לעצמם את האופציה לבניה חדשה וטובה של החיים עם בן/בת זוג מתאים. ואין לעכב את חרותם של הצדדים להינשא עד לסיום שאר ההליכים שכפי הרגילות ניתן להעריך כי עלולים לקחת עוד פרק זמן לא קטן (עם אופציה לערעורים וכו').

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שנית, ברור כי כל צד לא יפסיד מכך שהצדדים יתגרשו. זכאותה/אי זכאותה של האשה לכתובה תתברר בקצב הנצרך לדיון זה וההכרעות יתקבלו בעניין עם השלמת הברור בסוגיה זו. אך אין זה מונע מבית הדין להכריע בענין הגירושין ובענין ביצוע הגירושין קודם המשך הדיון בשאר העניינים.

שלישית, הכא הצדדים חייבים להתגרש על פי הדין בהקדם האפשרי, ויש אף דין כפיה על הגט. הן מחמת העיגון והן מחמת הפרוד המוחלט, והן מחמת לאפרושי מאיסורא שלא יכשלו בעבירות בהיותם פרודים והן מחמת זכות/חובתו של הבעל לקיים מצוות פריה ורביה. מכל האמור, אין ספק כי יש לכפות את הצדדים על הגט ויפה שעה אחת קודם ואין האשה יכולה לעכב עד לסיום הדיון בכתובה."

לאור האמור החליט בית הדין כדלהלן:

1. הצדדים חייבים להתגרש מיידית ויפה שעה אחת קודם.

...

5. המשך הדיון בענין הכתובה יתקיים לאחר סידור הגט.

על החלטה זו, הוגש ערעור לבית הדין הגדול שנדחה. בהחלטת בית הדין הרבני הגדול מיום ט"ז אייר תשע"ט (21/5/20) קבע בית הדין הגדול כדלהלן:

"לאחר העיון בפסק הדין נשוא הערעור ולאחר העיון בכתב הערעור ולאחר שמיצת דברי הצדדים וב"כ בדיון ביה"ד בדעה כי דין הערעור להידחות.

בית הדין האזורי בפסק דינו הנ"ל האריך והרחיב בטוב טעם ודעת בפרוטרוט גם את הפן העובדתי של הנידון, וגם את הפן ההלכתי, וביה"ד הגיע למסקנה כאמור כי הצדדים חייבים להתגרש מיידית מכמה וכמה נימוקים שפורטו בהרחבה בפסק הדין."

על החלטת בית הדין האזורי ובית הגדול הוגשה עתירה לבג"ץ שנדחתה על הסף בהחלטה מיום 11/7/19. בעמוד 4 כתב כב' השופט מזוז:

"בעניינינו עיון בחומר אינו מעלה פגיעה דיונית בעותרת או כי ההחלטה של בית הדין נבעה משיקולים זרים, אלא מדובר היה במתווה דיונית שונה בו נקט המותב בהרכבו החדש לשם ברור המחלוקת, ולא השתכנענו כי נגרם לעותרת עיוות דין המצדיק את התערבותנו."

בנוסף האשה חויבה בהוצאות משפט בסך 6,000 ש"ח.

כאמור, עם בקשת האיש להטלת צווי הגבלה נגד האשה, זימן בית הדין את האשה מספר פעמים על מנת לשכנעה לקבל את הגט כדין. במסגרת זו הבהיר בית הדין לאשה בכל דרך אפשרית כי זכויותיהם של הצדדים לא יפגעו עם סידור הגט ובעקבותיו, וכי טובתם מכתובה לסדר את הגט קודם, כך יוכל כל צד להתפנות לבנות לו חיים חדשים עם בן/בת זוג המתאים לו. כמו כן, ניסה בית הדין להציע הצעות שונות, כדי להבטיח את זכויותיה, במידה ותזכה בדיון.

אך המשיבה הכריזה כי בשום פנים ואופן לא תסכים להתגרש עד שלא יתמלאו כל דרישותיה. ואף שגם היא סובלת מן העיכוב, היא אווזת בגט ככלי לניגוח, כדי לשבור את המבקש ולהכניעו עד שיתרצה לכל דרישותיה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור האמור, בתאריך 24/9/19 ניתנה החלטה להטיל על המשיבה צווי הגבלה לפי סעיף 1(ג) לחוק הקיום (בכפוף לאישורו של נשיא ביה"ד הרבני הגדול) מכוח סעיף 2א(1), (2), (3), (5) ו- (6): לצאת מן הארץ; לקבל דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים, תשי"ב-1952, להחזיק בהם או להאריך את תוקפם; לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה; לעסוק במקצוע שהעיסוק בו מוסדר על פי דין או להפעיל עסק הטעון רישוי או היתר על פי דין; לפתוח או להחזיק חשבון בנק או למשוך שיקים מחשבון בנק בדרך של קביעה כי הוא לקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981.

כמו כן, הסוגיא עלתה לשולחנו של כב' נשיא בית הדין הרבני הגדול הגאון הרב דוד ברוך לאו שליט"א. וכפי שעולה מכתבי הצדדים, הצדדים זומנו לשימוע אצל כב' הנשיא. ולאחר מכן ערך כב' הנשיא תשובה ארוכה ומנומקת היטב (על פני 9 עמודים) להצדיק את פסק הדין דיון. ומסקנתו:

"באופן שהאשה חייבת לקבל גט, כשם שאין היא יכולה לעכב את הגירושין בגלל שאין לבעל מעות לפרוע את כתובתה, כמו כן אינה יכולה לעכבם עד לאחר הדין על הכתובה, אלא חייבת לקבל את הגט, ואחר כך תתבע את כתובתה."

העולה מן האמור, כי החלטת בית הדין לכפות את הצדדים על הגט, החלטה חלוטה היא. החלטה שאושרה בכל הערכאות שמעליה.

ואף על פי שיש הסוברים כי אין זה מן הראוי שבית דין יכריח ויכפה אשה לקבל את גטה, כפי שכתב הרשב"ש בסימן תי"א:

"...והרביעית היא שאין בגירושיה לא מצוה ולא עברה... כגון אשתו שניה... כעין שהקדיחה תבשילו או שנאה... בזה אין חובה על בית הדין לזקק לו, שאע"פ ששנינו בפרק חרש: "האשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו", אין הכוונה שבית דין יכריחוה לבוא לקבל גיטה אלא שאם זרק לה גט בחיקה אע"פ שהיא אינה רוצה להתגרש, הגירושין גירושין אף על פי שלא לרצונה."

ועיין בפד"ר כרך י"ג עמ' 273 הביאו, שכדברי הרשב"ש כתבו גם ההפלאה (ק"א סי' ע"ז אות ג') והנודע ביהודה (תניינא סי' ק"י בסוף התשובה). אך בבית מאיר (סי' קט"ו ס"ד) כתב, שמדינא דגמרא האשה משועבדת לבעלה לקבל את הגט כשהבעל רוצה לגרשה.

אך סיימו – במה שנוגע לענייננו:

"אכן במקום עיגון דידיה "דמשום דאגידא ביה לא יהבו ליה אחריתא" דנחשב אצלו לעיגון...ודאי חייבת לקבל גט."

והביאו ראיה לכך מדברי הרמב"ם (פ"ב מה' יבום וחליצה הט"ז):

"יבמה שתבעה היבם לחליצה והיא אומרת איני חולצת... אין שומעין לה... שהרי היבם אומר לה כל זמן שאת זקוקה לי אין נותנים לי אשה אחרת..."

וא"כ, כיון שבמקרה שלפנינו האשה מעגנת את האיש ללא סיבה (חוץ מהעילות הנוספות שפורטו בפסק הדין דלעיל), הרי שיש לכפות את האשה המעגנת להתגרש בהקדם, וכלשון פסק הדין: "ויפה שעה אחת קודם".

וכיון שיש על האשה דין "כפיה" על הגט, ברור שגם הסנקציות המבוקשות בכלל הכפיה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ועיין בתשובת מהרי"ק (שורש ק"ב), שהאריך על חומרת העיגון ועל כך שכופין על כך. וראה שם בסוף התשובה איך החמיר עם המעגן אף לעשות נידוי וחרם כפי הנהוג בזמנם. ודוק מיניה ואוקי באתרין.

ואף שלענין "אשה המעגנת" לא מצאנו בחז"ל התייחסות לנקיטת סנקציות (שהרי בזמן חז"ל אשה היתה מתגרשת בעל כרחה), אך יש ללמוד זאת מדין אשה מורדת, שמטילים עליה סנקציות כדי להשיבה ממרדה, כמבואר בסוגית הגמ' (כתובות ס"ג). ושם התבארו כמה שיטות איך לכפות את המורדת, דתנא קמא סובר:

"המורדת על בעלה, פוחתין לה מכתובתה שבעה דינרין בשבת. רבי יהודה אומר, שבעה טרפעיקין" (כל טרפעיק = חצי דינר).

דהיינו, שגם תנא קמא וגם רבי יהודה, אימצו את השיטה של ה"קנס היומי", אלא שלפי שיטת תנא קמא, המורדת תאבד כל כתובתה (מאתיים זוז, זוז = דינר) לאחר 200 ימים. ואילו לרבי יהודה תאבד כל כתובתה לאחר כ 450 ימים.

וכתב הרשב"א, כי חוץ לתשלום זה שהוא קנס משלמת "שכר מי שישמשנו" לעשות את מלאכות הבית. הרי שיש לחשב את הנזק שנגרם לאיש ממרידת אשתו, והיא חייבת לשלמו. הרי לפניך בסיס לתביעת נזיקין עקב עיגון [אמנם, ע"י בשטמ"ק (שם בריש הסוגיא), שיש החולקים בזה וסוברים, ש"דמי השימוש" כלולים בקנס שנקבע. וקבעו סכום אחד אחיד, אף שפעמים יהיה יותר או פחות]. ואמנם אפשר לומר, כי החיוב לתת את דמי השימוש הוא תקנה מיוחדת למורדת. וצ"ע.

ובגמ' שם מובאת דעת "רבתינו", שיש סדר הכרזה ושליחה ואזהרה שעושים למורדת. ואם השלמת ההליך שנקבע, מפסידה מיד אחר עבור 4 שבתות את כל כתובתה. וכך נאמר שם:

"רבתינו חזרו ונימנו שיהו מכריזין עליה ארבע שבתות זו אחר זו, ושולחין לה בית דין, הוי יודעת שאפילו כתובתיך מאה מנה הפסדת... פעמים שולחים לה מבית הדין, אחת קודם הכרזה ואחת לאחר הכרזה... מכריזין עליה בבתי כנסיות ובתי מדרשות".

הרי לפניך, סגנון של סנקציות שבהן מביישים ומפרסמים את דבר סרבנותה של המורדת לשוב לבעלה.

גם מצאנו בסוגיא זו, אופציה לקנוס בהוספת חיוב כספי חדש, את האיש המורד.

במקרה דידן, שכבר הכרענו, שיש דין כפיה על האשה, שגם סנקציות אלו נכללים בכך.

ונותר לנו לבדוק האם גם מבחינה חוקית רשאי/נדרש בית הדין להטיל את הסנקציות המבוקשות.

המסגרת המשפטית

כאמור, לפנינו בקשת האיש להרחיב את הסנקציות שניתנו כבר, ולהטיל על האשה עונש מאסר. כמו כן מבוקש, להטיל על האשה קנס יומי לטובת הבעל על כל יום שמעגנת אותו. כמו כן מבקש האיש, לאפשר לו לפרסם ברבים את שמה ותמונתה של המשיבה ואת דבר סירובה לקבל גט למרות החלטות בית הדין הרבני האזורי והערכאות הנוספות.

ואכן, הסנקציות המבוקשות נמצאות בסמכותו של בית הדין, כדלהלן:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

1. מאסר – על פי הוראות סעיף 3(א) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה-1995.

2. קנס כספי – נמצא גם הוא בסמכות בית הדין מכוח סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956, המסמיק את בית הדין לפעול לפי פקודת בזיון בית המשפט (ראה בעניין זה בש"פ 4926/15 יוסף קריצלר נ' תמרה קריצלר).

בקשה לפי החוק לכפיית ציות, מסגרתה אינה עונשית או נזיקית, אלא מטרתה היחידה להביא את הסרבן לקיום פסקי הדין שניתנו על ידי בית הדין, וחיוב תשלום הקנס במסגרת זו יהיה לטובת אוצר המדינה בלבד. עם מתן החלטת קנס זו יש לתת הודעה באופן מיידי על מתן הקנס אל כב' נשיא או נשיאת במקרה זה של ביהמ"ש העליון אשר בסמכותה לבטלו או להקטינו, לפי שיקול דעתה.

במקרה דנן, אף שבקשת הבעל אינה ברורה דיה, אנו מבינים כי כוונתו היא לבקש להטיל קנס לכפיית ציות. אך מאידך גיסא, בבקשה מבוקש לתת את הקנס לטובת הבעל. מהקשר הדברים נראה כי בשגגה בקש הבעל להעניק את הקנס לטובתו, או שסבר ב"כ האיש בטעות כי בסמכות בית הדין להעביר את הקנס מאוצר המדינה לטובת האיש, דבר שאינו אפשרי.

3. אישור פרסום החלטות בית הדין – עניין איסור פרסום תוכן הדיונים בבית הדין והחלטות בית הדין וההחלטה בעניין התרתם מצוי בסמכות בית הדין מכוח סעיף 1א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956 ותקנות רו-רו לתקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג.

כאמור למעלה, ב"כ האשה הציג 3 טענות שמחמתן, לטענתו, אין מקום להטיל את המבוקש:

האחת, כי אין האשה סרבנית גט, כי מוכנה לקבל גט אם יענו כל דרישותיה. השנית, כי לא חלף מספיק זמן מעת שנכנסו לתוקף ההגבלות הקודמות. והשלישית, אין להטיל על אשה סנקציות חמורות המיועדות רק לבעל מעגן. ולהלן נבחן, האם יש מקום לקבל טענות אלו.

האם האשה נחשבת ל"סרבנית גט" ול"מעגנת"

המשיבה טוענת (בטענה הראשונה), כי אין להחשיבה כמעגנת היות ומוכנה להתגרש בסיום הדיונים על הכתובה (בבית הדין הרבני) ודיוני הרכוש (בבית המשפט) או אם יינתנו לה הכתובה ושאר תביעותיה.

ברור שאין לקבל טענה זו בשום פנים ואופן, מכל זווית בה נבחן את הטענה ואת השלכותיה.

ראשית הדבר כבר הוכרע בפסק דין מיום 24/02/2019 בו נקבע, כי פני הצדדים לגירושין, ושהם חייבים להתגרש, ויפה שעה אחת קודם, ושאיף יש לכפותם על כך. כמו כן נקבע, כי אין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האשה יכולה לעכב עד לסיום הדיון בכתובה. בענין זה הוגש ערעור לבית הדין הגדול ועתירה לבג"ץ, שני הליכים אלה כנגד פסק דינו של בית הדין נדחו. לפיכך, פסק דין זה הינו חלוט ומוטל על בית הדין לאכוף את ביצועו.

ונבהיר מעט.

ברור שאין לקשור בין סוגית הגירושיין בה נקבע כי על הצדדים להתגרש לאלתר לבין הסוגיות האחרות (כתובה ורכוש). שכן תביעות הרכוש והכתובה יכולות להימשך על פני זמן רב, כטבעם של דיונים עם האפשרות גם לערער על פסקי הדין ובקש בקשות רשות ערעור על החלטות הביניים. האם יש צדק כל שהוא לכרוך את החלטות בעניינים אלו ולעכב עד אז את מתן הגט שחויבו בו הצדדים כבר עתה?!

יצוין עוד, כי אין גם שום סיבה עקיפה לקשור בין הדברים, שכן, לא אמור להיגרע דבר מזכויותיהם של הצדדים עקב סידור הגט וכל הזכויות שיש לצדדים הקיימות קודם הגט קיימות גם לאחר הגט. בית הדין כבר הבהיר ענין זה למשיבה באר היטב בהחלטותיו, ובדיונים הרבים פעמים רבות. כי אדרבא, שני הצדדים מרוויחים מסידור הגט, שיכולים לפתוח לעצמם דף חדש.

יש גם לקחת בחשבון, את הנזק החמור שעלול להיגרם לאיש מעיכוב הגירושיין. שכן האיש נמצא באמצע שנות השלושים לחייו, וברצונו למצוא לו את האשה המתאימה לו ולהקים איתה משפחה מחדש. ואין מחיר לכל יום שחולף. ואין שווי לנזק שנגרם לאיש מחמת העיכוב. (כאמור, האמת היא, שגם המשיבה גורמת לעצמה נזק רב כי מי יערוך את הזמן שחולף לו לחינם במצבה זו. אך המשיבה מוכנה להינזק בשיהוי הזמן כדי להינקם מן האיש ולנסות להוציא מן האיש דברים שלא כדין ולא במשפט. בבחינת "תמות נפשי עם פלישתים").

במקרה שלפנינו ברור כי הצדדים לא ישובו לשלום בית ותביעת האשה לשלום בית אינה כנה. עיכוב הגט מצד האשה נועד לנקום ולהעניש את הבעל ולגרורם לו להתפשר ולוותר ולתת גם דברים שאינם מחוייב בהם על פי הדין. האם יש לבית הדין לאפשר זאת?!

קביעה זו מצאת ביטוי גם בהחלטת בית המשפט העליון [בג"ץ 6617/18 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול, בפסק דין מיום ד' בכסלו התשע"ט (12.11.2018)], בנוגע להטלת צווי הגבלה נגד סרבנית גט לפי חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושיין) –

"צווי ההגבלה ניתנו על ידי בית הדין האזורי מכוח הסמכות הנתונה לו לפי חוק קיום פסקי דין, והצווים אושרו כדין בידי נשיא בית הדין הגדול... אמנם לדברי העותרת היא כלל אינה סרבנית גט, שכן היא מוכנה להתגרש – גם אם בכפוף לתנאיה ביחס לענייני הרכוש; ואולם בנסיבות המקרה ובשלב שבו אנו מצויים נראה כי התניית הגט בדרישות כלכליות היא סרבנות גט לשמה".

כמו כן, כבר קבעה כב' נשיאת בית המשפט העליון השופטת א' חיות בבש"פ 701/18 לגבי סרבנית גט כדלהלן:

"לבית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, יהיו כל הסמכויות על פי סעיפים 6 ו-7 לפקודת בזיון בית המשפט, בשינויים המחוייבים". סעיף 6(1) לפקודה קובע כי לבית המשפט מסורה סמכות לכונן אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו שניתן על ידם, המצווה לעשות מעשה או אוסר עליו. אין ממש בטענת המשיבה כי נוכח הוראה זו אין בית הדין מוסמך להטיל עליה קנס אם החליט שלא להורות על מאסרה... על פי תכלית הסעיף אשר נועד ליתן בידי הערכאות השיפוטיות אמצעים לאכיפת החלטותיהן מתוך גמישות בהטלת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אמצעים אלה ובאופן ההולם כל מקרה ומקרה (ראו ע"פ 2595/13 1910 נ' ארז, פסקה 24 (29.9.2014)).¹

לאור האמור ברור גם בנסיבות המקרה שלפנינו, שאין שום הצדקה להתלות ולהתנות את מתן הגט בדיון הרכושי והכתובה, כי דיונים אלו עלולים להימשך זמן רב. קישור בין הדברים, ועיכוב הגט מחמת כן, גורם נזק רב לשני הצדדים ובמיוחד לאיש הנמצא במבחר ימיו ומבקש להקים בית בישראל. ובמיוחד, כשלא יגרם נזק כל שהוא מכך שיתגרשו לאלתר.

יודגש, כי העיגון במקרה שלפנינו, אף חמור מעיגון בתביעת גירושין רגילה וסטנדרטית בה הצדדים חיו יחד תקופה משמעותית ואף בנו בית והקימו משפחה ואחר כך, קרה שבר בחיי הנישואין המצריך גירושין. במקרה דנן, נישואי הצדדים כשלו מעיקרן, ולא היתה אפילו התחלה של חיי משפחה. אין כאן צורך להפריד בין "בני זוג", כי הצדדים מעולם לא היו קשורים זה בזו. כאמור למעלה, הצדדים פרודים לאחר 3 ימים רוויי מחלוקות ומריבות, כולל ליל הכלולות.

לאור האמור, טענה זו נדחית.

האם ניתן חוקית להחיל את הסנקציות על האשה כבר עתה

לפנינו הטענות הנוספות של המשיבה, שלא חלף זמן רב מאז חלו הסנקציות שניתנו, ולכן אין לתת את הצווים הנוספים. וגם טענתה, שאין להטיל את הסנקציות המבוקשות על אשה.

הנה, לענין "צו הגבלה בדרך של מאסר כפיה" החוק [בסעיף 1(א) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995] מסמיך את בית הדין להטיל צווי הגבלה על האיש המסרב לתת גט למרות החלטת בית הדין שיתן גט לאשתו, ובכללם - גם מאסר. המחוקק לא הגביל זאת בזמן, אלא הניח את הדבר לשיקול דעת בית הדין. ובסעיף 1(ג) הסמיך את בית הדין להטיל צווי הגבלה גם על אשה:

"קבע בית הדין בפסק דין, שהאשה תקבל גט מבעלה, והאשה לא קיימה את פסק הדין, רשאי בית הדין באישור נשיא בית הדין הרבני הגדול ובמטרה להביא לקיום פסק הדין, ליתן נגדה צו הגבלה".

מפורש, שאין קצבה של זמן בו צריך לשהות בית הדין עד מתן החלטה לכפית ציות ע"י מאסר או שאר צווי ההגבלה. כמו כן, החוק לא הבדיל בין איש ואשה אלא בהבדל אחד, שבאשה החלטת בית הדין זקוקה לאישור נשיא בית הדין הרבני הגדול.

כמו כן, סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956, המגדיר את סמכויות בית הדין לפי פקודת בזיון בית המשפט להטיל קנס או מאסר, לא חילק בין איש לאשה, ולא קצב זמן לדבר.

הטיבה להגדיר זאת כב' הנשיאה נאור [בבג"ץ 6617/18 שהובא למעלה]:

¹ שם אמנם החליטה כב' הנשיאה להפחית את הקנס מחמת היותו בלתי מידתי בנסיבות המקרה, בשים לב לנסיבותיה האישיות של המשיבה שהיא בעלת נכות בשיעור של 73%, המתקיימת מקצבת נכות בסכום של כ-2700 ש"ח, וסובלת ממחלות שונות. ולא שייך במקרה דנן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"יבואר כי חוק קיום פסקי דין מעניק לבתי הדין כלים משמעותיים שנועדו להילחם בתופעה השלילית של סרבנות גט, ומטבע הדברים הטלת הסנקציות הקבועות בחוק עלולה להסב פגיעה מסוימת ולעיתים קשה לסרבן או לסרבנית הגט. עם זאת, מן העבר השני עומדת זכותם של בן או בת הזוג העגונים, להשתחרר מקשר נישואין מלאכותי הנכפה עליהם, וכי חירותם תוחזר להם. החוק מעניק לבית הדין שיקול דעת בהטלת הצווים, כשלנגד עיניו זכויותיהם של שני הצדדים גם יחד וכן המטרה של מניעת התופעה הפסולה של עגינות..."

הרי שאין חילוק לעניין זה בין איש מעגן או אשה מעגנת, ואין קצבת זמן לכך, והחוק מעניק לבית הדין שיקול דעת לקבוע אם הגיע העת ואם נצרך להטיל את הצווים.

כמו כן, החוק מאפשר לבית הדין להתיר פרסום. אין בחוק או בתקנות הנחיות מתי להתיר פרסום. הדבר מסור אפוא לשיקול דעת בית הדין, זאת כפי שכתב זאת כב' המשנה לנשיאה לשעבר, השופט א' רובינשטיין בפסקה לט לפסק דינו, בבג"ץ 5185/13 ובג"ץ 1031/16 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים, מיום ב' באדר התשע"ז (28/2/17):

אשר להחלטת בית הדין להורות על פרסום החלטתו ברבים, כפי שצוין בפסקי הדין עד כה וכן בעמדת נציג בתי הדין, סמכות זו נגזרת מעצם סמכותו של בית הדין להחליט כיצד יתנהל הדיון בעניינו של פלוני, מכוח סעיף 1א(א) לחוק כפיית ציות, הקובע כי "בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, למעט בעניני ירושה, ידון בדלתיים סגורות, זולת אם ראה בית הדין לקיים את הדיון בפומבי"; ההוראה דומה לזו הקיימת בבתי המשפט האזרחיים בסעיף 68(ה)(1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, שלפיה "עניני משפחה... יידונו בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית המשפט לדון בענין, כולו או מקצתו, בפומבי". ברי, כי כאשר מדובר, כבענייננו, בבעל המסרב ליתן גט לאשתו ואינו מציית להחלטות שיפוטיות שניתנו לגביו, קשה לראות פגם בהחלטות בתי הדין אשר מצאו לפרסם עובדה זו ברבים, כפי שהחוק כאמור מאפשר להם לעשות.

האם ראוי כבר עתה להטיל את הסנקציות המבוקשות

הרי שמבחינה הלכתית וחוקית רשאי בית הדין להטיל את הסנקציות המבוקשות. כאמור, המחוקק לא קבע זמן להגבלת סמכות זו, והדבר תלוי בהתאם לשיקול דעת בית הדין.

ומעתה השאלה במקרה שלפנינו, האם ראוי ונצרך להטיל את המבוקש כבר עתה.

הנה, ב"כ האשה טוען כי באותם מקרים בהם מוטלים הגבלות על אשה, הטלת צווים נוספים ו/או חמרת הקיימים, ניתנים תוך מתן לאשה פרק זמן ארוך ביותר, במהלכם נעשים ניסיונות רבים של גישור ואחרים, במטרה למצות את אפקטיביות צווי ההגבלה שכבר ניתנו ולהביא את הצדדים להתגרש בהסכמה. כך לדוגמא, רק לפני שנה וחצי באוקטובר 2018 לראשונה הופעלו בבתי הדין הרבניים בארץ (בד"ר חיפה) צווי הגבלה שניתנו על ידי בתי הדין כנגד האשה וכל זאת לאחר 8 שנים בהם עיגנה את בעלה ולאחר הגשת 285 בקשות באותו תיק שרובם ככולם, בקשות של הבעל להתגרש וסירובה של האשה (מתוך פרסום בתי הדין הרבניים

(3.10.2018).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ראשית נבהיר, כי בוודאי אין מקום שטענה זו תיטען ע"י האשה או על ידי בא כחה! אין לאשה זכות בחוק להתעכב מביצוע החלטות שיפוטיות – אף לא ביום אחד. על כל אדם, איש או אשה לבצע מיידית החלטה שניתנה ע"י ערכאה שיפוטית מוסמכת.

זאת ועוד, צודק ב"כ האיש שהשיב על טענה זו בתרעומת רבה, "האם לא די בעיגון של שלש ורבע שנים לאחר נישואין של 3 ימים בלבד?!". יצויין, כי גם בתיק זה הוגשו עשרות בקשות וניתנו כ-200 החלטות. הצדדים פרודים מתחילת נישואיהן יותר מ-3 שנים. האם לא די בכך?!

אמנם, ברור כי בית הדין אינו ממהר להטיל את הצווים החמורים אלא עד שברור לו שהצווים הקודמים (הקלים יחסית) לא השיגו את יעדן. זאת מפני שכל צו מעין זה הינו פגיעה קשה בחירותו של האדם עליו מוטל צו זה, בין אם הוא איש בין אם הוא אשה. ובוודאי יש לצמצם את הפגיעה בחירות הפרט עד כמה שניתן. ורק כאשר יתברר כי הצווים הראשונים וניסיונות הפישור לא השיגו – וכפי הנראה גם לא ישיגו – את מטרתן, רק אז, יטיל בית הדין את הסנקציות החמורות יותר.

כמו כן, בוודאי אחד הכלים לבחון את אפקטיביות הצווים שניתנו, הוא משך הזמן שעבר. אך לא רק על ידי כך. וכאשר ברור לבית הדין, כי כפי הנראה לא יספיק הדבר בצווים אלו, עליו החובה להידרש ולהטיל גם את הצווים החריפים. והדבר תלוי לפי ראות עיני בית הדין לנוכח העובדות וטענות הצדדים ולנוכח הכרות בית הדין היטב את המקרה ואת הצדדים. לא בחינם לא קבע המחוקק זמן קצוב לכך, למעלה או למטה, כיון שהדבר מסור לדיינים לפי ראות עיניהם את המציאות, דאין לדיין אלא מה שענינו רואות, ואין מקרה אחד דומה למשנהו.

ובמקרה דנן, הרי החלטת בית הדין על חיוב הגט ניתנה כבר בתאריך 24/2/19 והחלטה על מתן הסנקציות בכפוף לאישור נשיא בית הדין הרבני ניתנה בתאריך 24/4/19. זמן רב חלף לו, מספיק זמן ל"עיצול" עניין הסנקציות, אך כפי העולה מתגובתה של האשה, החוזרת וממחזרת את טענותיה שנדחו פעם אחר פעם בערכאות השונות, ואנו רואים שאין שום תזוזה בעמדתה העיקשת לעכב את הגירושין עד שרצונה יתמלא במלואו. מתגובתיה של האשה עולה, כי האשה אינה מתכוונת לקיים את החלטות בתי הדין והמשפט. מבחינתה, החלטות בית הדין אינן אלא "המלצות". והמלצות אלו נפלו על אזנים שאינן קשובות. על בית הדין להטיל את הצווים החמורים כדי למנוע את עיגון הצד השני. וכלשון פסק הדין "טוב יום אחד קודם".

ולא רק זו, אלא שהאשה מעלה טענה מקוממת! לפי, האיש/המבקש הינו היום רק בן כ-37 שנים, לפי שיטתה של האשה או בא כוחה עליו להמתין עוד עד שיהיה בן 45 שנים, כדי שתהיה לו הזכות להקים בית בישראל ולהקים משפחה וילדים?! האם יש צורך להשיב על טענה מעין זו?! האשה מגישה בקשה חסרת תוכן ונימוק, ומנסה להשתמש בפרקטיקה של הליכי הצדק כדי לנהוג שלא בצדק ולעגן את הבעל שלא כדין, יותר משלש שנים!

יצויין עוד, כאמור, כי בית הדין השקיע שעות רבות בנסיון להביא את הצדדים להסכמות, בהן הוצעו לאשה הצעות רבות, אך היא סירבה לכולם בלא טעם מוסבר. חלק מן ההצעות מופיעות בפרוטוקולים הרבים של הדיונים. ונביא לדוגמא כי בתאריך 23/9/19 הוצע שהכסף שבחשבון האיש (עליו יש לה טענות ונידון בפני בית המשפט) יישאר בנאמנות אצל עורך דינה עד להחלטת בית המשפט בענין. האיש הסכים והאשה סירבה. היא מעוניינת שהכסף יוחלט לטובתה בלא דין ומשפט. כמו כן, הוצע לה לסדר גט מיידית ויקבעו עובר לסידור הגט שני דיונים תכופים וקרובים לצורך סיום ההכרעה בענין הכתובה. גם להצעה זו סירבה האשה. היא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מעוניינת בדמי הכתובה גם בלא הכרעה שיפוטית שאכן הכתובה מגיעה לה (והרי הצדדים חלוקים בענין). כאמור, גם בעת האחרונה קיים בית הדיונים 3 דיונים על פני שעות רבות (למרות העומס הרב), בנסיון לסיים את הענין בלי צורך להידרש לחיוב הקנסות. אך המשיבה איתנה בסירובה וכל דברי בית הדין ופעולותיו לא נופלות על אזנים קשובות. לפיכך, אין טעם במתן אורכות נוספות של זמן יקר, שכפי הנראה לא יביא שום תועלת להשגת המבוקש.

נציין עוד, כי גם כב' נשיא בית הדין הרבני הגדול שליט"א, השקיע גם הוא במהלך השימוע את מיטב כישוריו הנפלאים במסירות רבה על מנת להביא את האשה המשיבה להסכמה, אך ללא הועיל.

אם האשה היתה מסכימה לאחת מן ההצעות, מזמן כבר ההכרעה בכל הדברים היתה מסתיימת. בכל אופן, בית הדין השקיע זמן רב ושעות רבות להבהיר את הענין באר היטב, כאמור, גם הצעות פשרה הוצעו כביכול כדי להפסי דעתה של המשיבה בכך שזכויותיה לא יפגעו. אך הרושם שהתקבל, כי האשה מתעקשת ללא הצדקה, בצורה לא צודקת ושלא בתום לב. המשיבה מודעת לגילו המתקדם של המבקש, ומנסה "לסחוב" את הדיונים כדי לגרום למבקש ל"הישבר" ולהסכים לתכתיביה, בלא דין ומשפט.

המבקשת עותרת לעכב את מתן הסנקציות הנוספות מחמת טיעוני צדק ומכח זכות אדם לחירותו, בעוד היא מעכבת את חירותו של הצד השני שלא בצדק יותר משלש שנים. במקרה דנן, משך הזמן עלול לפגוע אף ביכולתו של המבקש להקים בית כרצונו (עם חלוף השנים הראויות לכך), ובוודאי יש לקחת זאת בחשבון הכולל. האם יש הצדקה לעכב את מתן הצווים החמורים? אל לו לבית הדין לתת ידו לעיגון נוסף שלא בצדק.

לאור האמור, לכאורה, אין להשהות את מתן הסנקציות המבוקשות כבר עתה.

אך בית הדין שקל את הדברים היטב, ולאחר שיקול הדעת, מחליט בית הדין להמתין עם הסנקציות החמורות יותר עוד פרק זמן, כדי לאפשר למשיבה לבצע את החלטת בית הדין גם בלי סנקציות אלו. יתכן ושמא תראה המשיבה את הכיוון אליו נוטה הרוח ותפטור אותנו מן הצורך להטיל עליה סנקציות חריפות אלו.

לפיכך, בשלב זה לא יטיל בית הדין עונש מאסר על האשה. כמו כן, לא יטיל בית הדין - בשלב זה - על האשה קנסות בשיעור גבוה. וזאת למרות שמן הראוי היה לעשות כן כדי להמחיש לאשה את חומרת התנהלותה. כמו כן, ייתן בית הדין לאשה פרק זמן נוסף לחשיבה טרם יותר איסור הפרסום. וכפי שיבואר להלן.

לאור האמור, מחליט בית הדין להטיל - בשלב זה - על המשיבה קנס נמוך, מינורי וסמלי יחסית, כדי להבהיר ולהמחיש את הכיוון אליו היא צועדת ואליו היא מובילה בהתנהלותה את החלטות בית הדין. בסכום שתיקנס האשה ימחיש בית הדין לאישה בזעיר אנפין את החומרה שבמעשה ה"עיוגון". ואת העובדה שהיא גורמת לה ולמבקש הפסד של "חיים" וזמן יקר שלעולם לא יחזור. ואולי ושמא יהיה די לחכימא - ברמיזא. והסכום יעלה בצורה מדורגת עם הימשך זמן העיוגון.

ומעתה, עלינו להחליט מהו הסכום אותו יש לחייב את המשיבה בגין כל יום של עיוגון.

ראשית נבהיר, כי סעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט אינו קובע גבול עליון או תחתון לסכום הקנס או לתקופת המאסר אותו רשאי בית משפט (או בית דין) להטיל לצורך כפיית ציות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אך למרות זאת, כבר נקבע בפסיקה, כי "אין מדובר בסנקציה בלתי מוגבלת והיא נגזרת ממידת ההכבדה הדרושה כדי להשיג את המטרה של ציות לצו הרלוונטי" (ע"פ 6658/05 פרידמן נ' קבוצת לב אופיר בע"מ, פסקה 9 (8.6.2006); בש"פ 4266/18 פלונית נ' פלוני, פסקה 6 (31.5.2018)).

כמו כן, על בית הדין לתת הכרעתו, בהתחשב בין היתר בחומרת ההפרה ומשכה, במצבו של המפר, באינטרסים העומדים על הפרק ועוד שיקולים הרלוונטיים לעניין (ראו לאחרונה: ע"פ 491/20 אילון נ' י.א מרכז מזון כפר תבור בע"מ (28.1.2020)). הדבר קבל ביטוי גם בהחלטת בג"ץ מיום ד' בכסלו התשע"ט (12.11.2018) [בג"ץ 6617/18 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול]:

"צווי ההגבלה ניתנו על ידי בית הדין האזורי מכוח הסמכות הנתונה לו לפי חוק קיום פסקי דין, והצווים אושרו כדין בידי נשיא בית הדין הגדול. יבואר כי חוק קיום פסקי דין מעניק לבתי הדין כלים משמעותיים שנועדו להילחם בתופעה השלילית של סרבנות גט, ומטבע הדברים הטלת הסנקציות הקבועות בחוק עלולה להסב פגיעה מסוימת ולעיתים קשה לסרבן או לסרבנית הגט. עם זאת, מן העבר השני עומדת זכותם של בן או בת הזוג העגונים, להשתחרר מקשר נישואין מלאכותי הנכפה עליהם, וכי חירותם תוחזר להם. החוק מעניק לבית הדין שיקול דעת בהטלת הצווים, כשלנגד עיניו זכויותיהם של שני הצדדים גם יחד וכן המטרה של מניעת התופעה הפסולה של עגינות".

כמובא למעלה, במקרה שלפנינו, המבקש בן כ-37 שנים, ורצונו להקים משפחה ובית בישראל, ושעון החול של הגיל הרלוונטי מתקתק ואוזל. ומאידך, המשיבה הצהירה ועדין מצהירה כי שום דבר לא יזיז אותה מדרישותיה המפורטות למעלה (דרישות שאין לקבלן). כמו כן, ניכרים הדברים, שיש יסוד להאמין ולהבין שהמשיבה שואבת כח ותמיכה מן הסביבה הקרובה לה, ובמיוחד מאמה. דבר נוסף המקשה על הבאת הדבר לפתרון.

יצוין, כי אין ידוע לבית הדין כמה המשיבה משתכרת לחודש. וזאת למרות החלטות רבות בהן הורה בית הדין למשיבה להמציא לבית הדין (במספר החלטות ובמהלך דיוני בית הדין) את תלושי המשכורת עבור עבודתה. אך המשיבה, בעזות מצח, לא כיבדה את החלטות אלו ולא שעתה להחלטות בית הדין להמציא מסמכים לגבי מקום עבודתה והיקף השתכרותה. מאידך ברור, כי המשיבה גרה אצל אמה, ואין לה כפי הנראה הוצאות מדור ומזון ושאר הוצאות. יצוין, כי גם בתגובתה לבקשה להטלת הקנס היומי לא טענה לחוסר יכולת כלכלית לעמוד בקנס.

לאור האמור, לא נראה כי יש צדק במשיכת הליך הכפייה על פני זמן רב, אלא על בית הדין לקבוע סד של זמנים צפוף, על מנת לסיים עניין העגינות בהקדם האפשרי.

בהחלטה מיום 13/5/20 קבע בית הדין את מפת תשלומי הקנס הראויים לחייב. אך עתה לאחר קיום הדיונים האחרונים, ולאחר שהתברר לבית הדין כי המשיבה לא זזה כלל מסירובה להתגרש, סבור בית הדין כי יש לקצר את מפת הקנסות, כדלהלן: יש להתחיל עם קנס יומי מידתי בסך 150 ש"ח לכל יום. למרות שברור שסכום זה אינו משקף את עוצמת העגינות ואת הנדרש במקרה זה על כל נסיבותיו. וזאת מתוך רצון – לנסות נסיון אחרון – להביא את הדבר לסיום תוך הסכמה ללא צורך לפגוע במשיבה פגיעה משמעותית יותר, כנדרש ע"פ החוק וההלכה. סכום זה יעלה בצורה מדורגת כל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

15 יום, כאשר לאחר 15 יום יעלה הסכום היומי ל 200 ש"ח לכל יום. ולאחר 15 יום נוספים יעלה הסכום ל 220 ש"ח לכל יום.

אם חלילה וחס, צעדים אלו לא יעזרו, והמשיבה לא תביע את הסכמתה לקבל את גטה, יתקיים דיון בפני בית הדין, לדון על החרפת הסנקציות ואף על הטלת מאסר.

בנוסף, סבור בית הדין כי היות והמשיבה נאחזת בענין ה"כתובה", כדי לעכב את הגט. הרי שדרישותיה של המשיבה לענין הכתובה גורמות לה לעיגון, לפיכך, בוודאי מן הראוי לקונסה בהתאם להלכה גם בפחיתת כתובתה באופן מדורג (וכעין שמצינו בקנס של מורדת). וכל זאת בהתאם לסמכות בית הדין בענייני נישואין וגירושין, בכללם כתובת האישה (ראה: ע"א 488/89 רות נופרבר נ' יעקב נופרבר, פ"ד מד(4) 293; בע"מ 9692/02 פלונית נ' פלוני; וכן מנשה שאוה הדין האישי בישראל 225 (מהדורה רביעית, 2001)). וכן כפי שמצינו לעניין גורם זר הגורם לעיגון, שיש אפשרות לקונסו כדי למנוע את העיגון, כך גם בעניין זה. כי עלינו להסיר את הדבר הגורם את עצם העיגון.

אך בית הדין מבהיר, כי אין בהטלת הקנס לפחיתת הכתובה, כדי להוכיח על עמדת בית הדין לגבי זכאותה של המשיבה בכתובה. הצדדים חלוקים בעניין. המשיבה דורשת את מלוא כתובתה, בעוד המבקש טוען כי המשיבה אינה זכאית לדמי כתובתה. חלק מטענות הצדדים בעניין נשמעו לפני בית הדין, אך הדיון טרם הסתיים בעניין ולא ניתן להביע עמדה בעניין.

למרות כל האמור בהחלטתנו למעלה, לאור בקשתו של ב"כ האשה למתן ארכה קצרה של כמה ימים, מורה בית הדין, כי באם תסכים האשה לקבלת הגט עד ליום 7/6/20 (כולל) האשה לא תחויב בגין הקנסות היומיים מאותה העת. וזאת, כדי לייצר שוב אוירה חיובית כלפי האשה.

לאור האמור מחליט בית הדין כדלהלן:

1. להטיל על האשה קנס יומי בסך של 150 ש"ח מיום חתימת החלטה זו. ועד ליום 15/6/2020. הקנס יהיה לטובת אוצר המדינה. הודעה על הטלת הקנס תימסר בהקדם לנשיאת בית המשפט העליון.
 2. החל מיום 15/6/2020 ועד ליום 30/6/2020 באם לא תסכים האשה לקבל את גטה, תחויב האשה בקנס יומי בסך 200 ש"ח לכל יום לטובת אוצר המדינה.
 3. החל מיום 1/7/2020 יעלה הקנס היומי לסך 220 ש"ח לכל יום עיגון, לטובת אוצר המדינה.
 4. בנוסף לקנס האמור בסעיפים הקודמים, והיה ובית הדין יפסוק שהאשה זכאית לכתובה, יפחת מדמי כתובתה סך 500 ש"ח לכל יום של עיכוב בקבלת הגט. (ראו והשוו: בג"ץ 76/57 יצחק צ'רניחובסקי נ' יו"ר ההוצל"פ, בית-משפט השלום, רחובות (א. מובשוביץ) ואח', יא (706).
- מובהר בזאת, כי אין בכך כדי לקבוע כעת כי האישה זכאית בשלב זה לכתובתה – על כך יתקיים דיון/דיונים להשלמת ברור העניין לאחר סידור הגט.
5. בנוסף, מחליט בית הדין להתיר את פרסום החלטות/פסקי דין שניתנו ע"י בית הדין עם שמה של סרבנית הגט, המשיבה. וזאת באם תעמוד האשה בסירובה לביצוע החלטות בית הדין ולא תודיע עד אז לבית הדין כי היא מוכנה לקבל את הגט ללא תנאים, וזאת עד ליום 21/6/20.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

6. מזכירות בית הדין תקבע מועד לדיון בהשתתפות שני הצדדים ובאי כחם ליום 17/6/20 בשעה 9:00. בדיון זה ינסה בית הדין בניסיון נוסף להביא את המשיבה להסכמה להתגרש ללא תנאים.
7. בנוסף, הצדדים יוזמנו לדיון ביום 12/7/20 בשעה 10:00, בדיון זה ידון בית הדין בהעלאת הקנס היומי לסכום מתאים וראוי. כמו כן, הצדדים יטענו בעניין הטלת המאסר על המשיבה.
8. בדיון הנ"ל בסעיף 8 ידון בית הדין בתביעה נגד אם המשיבה. על המזכירות לזמן גם את אם המשיבה לדיון זה.
9. המשיבה תישא בהוצאות משפט בגין הליך זה לטובת המבקש בסך 12,000 ש"ח.
10. ניתן לפרסם החלטה זו לאחר השמטת הפרטים המזהים.

ניתן ביום י"ב בסיון התש"פ (04/06/2020).

הרב שמואל דומב

הרב אליהו עמאר

הרב ציון אשכנזי – אב"ד